

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
Факультет філології, психології та педагогіки
Кафедра загального мовознавства та іноземних мов

Рекомендовано до захисту
Протокол засідання кафедри № _____
від « ____ » _____ 2025 р.
Завідувач кафедри Болотнікова А.П.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальності 014 «Середня освіта»,
спеціалізації 014.02 «Середня освіта (Мова і література (англійська))»

**Навчання англійськомовного писемного спілкування учнів середньої
школи за допомогою соціальних мереж**

Виконавець:

Студентка 4 курсу, групи 401-ГО
Спиридонова Мирослава Василівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник роботи:

Балацька О.Л., к.філол.н. доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент:

Шпетна Світлана Анатоліївна, к. пед.
н., доцент, завідувач кафедри іноземних
мов за професійним спрямуванням ДЗ
“Луганський національний університет
імені Тараса
Шевченка”
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою: _____
кількість балів: _____

Підпис керівника _____

Полтава 2025

РЕФЕРАТ

БР: 58 с., 2 рис., 1 табл., 55 джерел.

Кваліфікаційну роботу присвячено вивченню можливостей використання соціальних мереж у формуванні англійськомовної писемної компетентності учнів середньої школи. Актуальність теми зумовлена цифровізацією освіти та широким використанням соціальних мереж у житті школярів.

Мета роботи – дослідити особливості навчання англійськомовного писемного спілкування учнів середньої школи за допомогою соціальних мереж.

Об'єкт дослідження – процес навчання писемного мовлення у сучасній загальноосвітній школі.

У ході дослідження використано методи аналізу літератури, порівняльного аналізу, моделювання та узагальнення результатів.

У першому розділі роботи розглянуто теоретичні основи навчання писемного мовлення англійською мовою та психолого-педагогічні особливості учнів середнього шкільного віку. Акцент зроблено на використанні соціальних мереж як інструменту розвитку письмових навичок, мотивації й креативності.

У другому розділі проаналізовано досвід застосування соціальних мереж у навчанні англійської мови та представлено авторську модель використання Facebook для розвитку писемного мовлення через листування, коментарі, блоги та обговорення. Результатом є комплекс практичних вправ і методичних рекомендацій, що дозволять підвищити ефективність соціальних мереж у формуванні іншомовної письмової компетентності учнів середньої школи.

Ключові слова: англomовна писемна комунікативна компетентність, соціальні мережі, середня школа, мотивація, автентичне письмо, цифрове навчання, міжкультурна комунікація, Facebook, творче самовираження, цифрова грамотність, залучення учнів, розвиток навичок письма.

ЗМІСТ

Реферат	
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ПИСЕМНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	7
1.1. Сутність англійськомовної писемної комунікативної компетентності, методи, принципи та цілі її формування.....	7
1.2. Особливості формування писемного мовлення в учнів середньої школи.	11
1.3. Роль соціальних мереж у розвитку комунікативної компетентності.....	17
1.4. Психолого-педагогічні аспекти застосування цифрових технологій у навчанні.....	23
Висновки до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ НАВЧАННЯ ПИСЕМНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ	29
2.1. Аналіз досвіду використання соціальних мереж у навчанні англійської мови	29
2.2. Розробка вправ і завдань для розвитку писемного мовлення на основі соціальних платформ	35
2.3. Методичні рекомендації щодо впровадження соціальних мереж у навчальний процес	41
Висновки до розділу 2	43
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	45
SUMMARY	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53

ВСТУП

Актуальність роботи. У сучасному інформаційному суспільстві, що характеризується стрімким розвитком цифрових технологій та глобалізаційних процесів, змінюються не лише форми комунікації, а й підходи до навчання. Особливо це стосується вивчення іноземних мов, де традиційні методи дедалі частіше доповнюються новітніми цифровими засобами, що відкривають нові можливості для інтерактивної, персоналізованої та мотивуючої освіти. Одним із таких засобів стали соціальні мережі, які, за умови грамотної педагогічної інтеграції, можуть стати ефективним інструментом для формування англійськомовної писемної компетентності учнів. Втім, не дивлячись на розробленість цієї теми, залишається ряд спірних і невирішених питань. Також, існує необхідність пошуку нових методик навчання писемного мовлення за допомогою сучасних технологій.

Мета роботи – дослідження особливостей навчання англійськомовного писемного спілкування учнів середньої школи за допомогою соціальних мереж.

Об’єкт дослідження – процес навчання писемного мовлення у сучасній загальноосвітній школі.

Предмет дослідження – інтерактивні технології як важлива складова процесу навчання писемного мовлення у загальноосвітній школі.

Робота має наступні **завдання**:

- визначити сутність англійськомовної писемної комунікативної компетентності, методи, принципи та цілі її формування;
- схарактеризувати особливості формування писемного мовлення в учнів середньої школи;
- визначити роль соціальних мереж у розвитку комунікативної компетентності;

- окреслити психолого-педагогічні аспекти застосування цифрових технологій у навчанні;

- схарактеризувати практичні шляхи використання соціальних мереж для навчання писемного спілкування учнів середньої школи.

В роботі були використані наступні **наукові методи дослідження**:

- аналіз науково-методичної літератури – для вивчення теоретичних засад англійської писемної комунікативної компетентності, а також визначення принципів, підходів і психолого-педагогічних умов формування письмового мовлення;

- аналіз емпіричних досліджень і практичного досвіду педагогів – з метою виявлення актуальних підходів до використання соціальних мереж у процесі навчання англійської мови та визначення їхнього дидактичного потенціалу.

- метод порівняльного аналізу – для зіставлення традиційних і цифрових форм навчання письма, а також для оцінки ефективності соціальних мереж у формуванні мовленнєвих умінь;

- метод моделювання – застосовано під час розробки комплексу вправ і навчальних ситуацій на основі соціальних платформ, орієнтованих на учнів середньої школи.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці авторської моделі застосування Facebook як освітнього інструменту для розвитку писемного мовлення учнів шляхом виконання комунікативних і творчих завдань у форматі онлайн-взаємодії.

Теоретична та практична цінність роботи полягає в тому, що зроблені в ході дослідження теоретичні узагальнення можуть бути використані у курсах методики викладання іноземних мов, а практичні результати можуть бути впроваджені у викладання англійської мови в загальноосвітніх закладах для розвитку писемних навичок учнів із врахуванням цифрових реалій.

Апробація результатів дослідження була здійснена шляхом участі у 77-ій науковій конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, 16 травня — 22 травня 2025р.) та висвітлена в тезах: Спиридонова М.С. Соціальні мережі як сучасний інструмент вивчення іноземної мови. Тези 77-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету (Полтава, 16 травня — 22 травня 2025р.). Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2025.

Мета та завдання зумовили наступну **структуру роботи**: робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків. Наприкінці роботи подається список використаних джерел (55 позицій). Загальний обсяг роботи становить 58 сторінок, з них 52 сторінки основного тексту. У роботі вміщено 1 таблицю та 2 рисунка.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ПИСЕМНОГО СПІЛКУВАННЯ

1.1. Сутність англійськомовної писемної комунікативної компетентності, методи, принципи та цілі її формування

Сучасні інтеграційні процеси в освіті зумовлюють постійну трансформацію підходів до навчання, що, своєю чергою, вимагає переосмислення цілей вивчення іноземних мов. Наразі основною метою освітнього процесу у цій галузі є формування іншомовної комунікативної компетентності, яка охоплює здатність до ефективної взаємодії не лише усно, а й у письмовій формі [33, с. 118].

Поняття «комунікативна компетентність» було введено Д. Гаймсом як відповідь на вузьке трактування мовної компетентності, що обмежувалося лише знанням граматичних норм. Учений наголосив на важливості не лише володіння мовною системою, а й уміння доречно застосовувати мову в різних соціальних контекстах [45, с. 270]. У писемній формі іншомовної комунікативної компетентності це вміння проявляється у здатності:

- створювати тексти відповідно до граматичних та лексичних норм;
- організовувати інформацію логічно і послідовно;
- враховувати соціокультурні особливості комунікативної ситуації та адресата;
- застосовувати ефективні стратегії для подолання комунікативних бар'єрів у письмовому спілкуванні [45, с. 271].

Характеризуючи сутність і структуру комунікативної компетентності, варто зазначити, що комунікативна компетентність – це здатність особи ефективно взаємодіяти з іншими в різноманітних ситуаціях, коригуючи свої

мовні, соціальні та поведінкові реакції залежно від контексту. Вона передбачає не лише володіння мовними знаннями, а й уміння користуватися ними в реальних комунікативних ситуаціях.

Згідно з сучасними підходами [24; 19], структура комунікативної компетентності охоплює такі компоненти:

- мовленнєва компетентність – вміння грамотно будувати висловлювання з урахуванням лексичних і граматичних норм;

- соціолінгвістична компетентність – вміння добирати мовні засоби відповідно до соціальної ролі співрозмовника та умов спілкування;

- дискурсивна компетентність – здатність формувати цілісні тексти, логічно пов'язані між собою;

- стратегічна компетентність – здатність долати труднощі у спілкуванні, застосовуючи альтернативні засоби вираження думки.

Таким чином, комунікативна компетентність виступає загальною основою, в межах якої формуються окремі її різновиди, зокрема писемна. Англійськомовна писемна комунікативна компетентність є специфічною реалізацією комунікативної компетентності в умовах письмового міжкультурного спілкування. Вона поєднує в собі загальні характеристики комунікативної компетентності з умінням застосовувати їх у процесі створення текстів іноземною мовою відповідно до норм граматики, стилю, соціокультурного контексту та цілей спілкування.

Англійськомовну писемну комунікативну компетентність слід розглядати як складне інтегративне явище, що включає в себе сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для побудови логічно зв'язаних, граматично та стилістично правильних письмових повідомлень англійською мовою з урахуванням ситуації спілкування. Як зазначають Т. В. Хільченко, В. В. Сафонова та Ю. Р. Овечкіна, до структури цієї компетентності входять такі компоненти, як лінгвістичний (володіння лексико-граматичними засобами), прагматичний (уміння реалізувати комунікативний намір у

письмі), соціокультурний (знання норм оформлення письмових текстів у культурі мови, що вивчається) та стратегічний (здатність до планування, редагування й удосконалення письмового висловлювання) [35, с. 22; 29, с. 108; 28, с. 203].

Письмо як вид мовленнєвої діяльності, за словами О. І. Вишневіського, посідає особливе місце, адже передбачає високий рівень абстрагування, самостійності та мовного контролю [7, с. 49]. У процесі письма відсутній зворотний зв'язок із співрозмовником, тому учень має заздалегідь передбачати реакції адресата, вибудовувати текст відповідно до комунікативного наміру, логіки й нормативних вимог. На думку Т. М. Балик, писемне мовлення не тільки сприяє розвитку граматичної правильності, а й стимулює когнітивну активність, зокрема здатність до аналітичного мислення та узагальнення [1, с. 31].

З методичної точки зору, як зазначають О.Б. Тарнопольський, О. М. Устименко та Л. В. Каплич, розрізняють такі поняття, як «письмо» (writing) – оволодіння графікою, орфографією, пунктуацією – та «писемне мовлення» (written speech), що передбачає створення змістовного тексту [33, с. 120; 20, с. 9]. Також у методиці виокремлюють два основних підвиди письмової діяльності: навчальне письмо (writing for training/reinforcement), яке використовується для закріплення мовних структур і граматичних форм, та комунікативне письмо (writing for communication), спрямоване на вираження думок у реальному або змодельованому комунікативному контексті [28, с. 202].

У лінгводидактиці, за визначенням Л. В. Каплич, письмо трактується як процес і продукт водночас: діяльність із формулювання й фіксації думки, а також результат цієї діяльності – письмове повідомлення [20, с. 9].

У педагогічному дискурсі, як вважають В. В. Сафонова, Н. А. Веніг та Ю. Р. Овечкіна, писемну комунікативну компетентність трактують як здатність учня ефективно передавати інформацію у письмовій формі з урахуванням лінгвістичних, соціокультурних і комунікативних чинників [29,

с. 108; 5, с. 18; 28, с. 203]. Така компетентність виявляється у вмінні самостійно створювати тексти різних жанрів – від неформального листування до академічного письма – відповідно до ситуацій і цілей спілкування.

Зважаючи на багатокomпонентність поняття та його практичну значущість, постає необхідність чітко окреслити основні цілі формування англійськомовної писемної комунікативної компетентності, адже саме вони визначають зміст, методи й організаційні форми навчального процесу. Основними цілями формування писемної комунікативної компетентності є:

- розвиток навичок ефективного письмового спілкування, формування вмінь чітко та доречно викладати думки у письмовій формі;
- підвищення академічної та професійної успішності здобувачів освіти шляхом оволодіння жанрами академічного та ділового письма (есе, звіт, лист тощо);
- формування міжкультурної компетентності через адаптацію письмових повідомлень до різних культурних контекстів;
- розвиток самостійності у навчальній діяльності, зокрема вдосконалення навичок саморедагування та критичного аналізу власних письмових робіт [32, с. 241].

Успішне досягнення вказаних цілей неможливе без дотримання відповідних принципів навчання, що забезпечують ефективність і результативність процесу формування компетентності. Формування англійськомовної писемної комунікативної компетентності базується на таких принципах:

1. Комунікативна спрямованість – орієнтація навчання на реальні умови спілкування;
2. Інтеграція мовних видів діяльності – розвиток письмових навичок у поєднанні з читанням, слуханням та говорінням;

3. Контекстуалізація навчання – створення завдань, що відображають реальні або максимально наближені до реальності ситуації спілкування;

4. Особистісно-орієнтований підхід – врахування індивідуальних особливостей, потреб та інтересів здобувачів освіти;

5. Рефлексія та самоконтроль – розвиток умінь аналізувати та вдосконалювати власні письмові продукти [32, с. 242].

Отже, англійськомовна писемна комунікативна компетентність є складною і багаторівневою категорією, яка поєднує мовні, когнітивні та соціокультурні аспекти діяльності учня. Її формування має бути цілеспрямованим, системним і відповідати сучасним вимогам до іншомовної освіти. Чітке усвідомлення цілей, дотримання дидактичних принципів та орієнтація на потреби учнів забезпечують успішну реалізацію навчального процесу та підготовку комунікативно компетентної особистості, здатної до ефективного письмового міжкультурного спілкування.

1.2. Особливості формування писемного мовлення в учнів середньої школи

Формування писемного мовлення в учнів середньої школи є складним і багатоаспектним процесом, який вимагає врахування як психофізіологічних, так і лінгводидактичних особливостей вікової групи. У цьому віці учні перебувають на етапі активного когнітивного й соціального розвитку, що створює сприятливі умови для формування продуктивних видів мовленнєвої діяльності, зокрема письма [14, с. 103]. Проте, як зазначає В. П. Стеценко, у цей період спостерігається зниження мотивації до навчання, що ускладнює процес розвитку письмових навичок. Тому важливо враховувати вікові особливості учнів та адаптувати методи навчання відповідно до їхніх потреб [32, с. 240].

На думку Г. Г. Левітас, середньошкільний вік характеризується зростанням рівня абстрактного мислення, що дозволяє учням не лише

сприймати інформацію, а й аналізувати, узагальнювати та відтворювати її у власному письмовому висловлюванні [24, с. 163]. Однак, як зазначає Т. М. Балик, саме письмове мовлення потребує спеціально організованого навчального процесу, оскільки воно не виникає спонтанно, як усне, а формується в результаті цілеспрямованої педагогічної роботи [1, с. 31].

Однією з основних проблем, з якою стикаються учні на цьому етапі, є труднощі з вираженням думок у письмовій формі через брак лексико-граматичних засобів та недосконале володіння структурою тексту. Як зазначає Ю. Р. Овечкіна, формування писемного мовлення потребує розвитку низки взаємопов'язаних компетентностей: мовної, соціокультурної, дискурсивної та стратегічної [28, с. 203].

Важливою особливістю роботи з учнями середньої школи є поступове розширення функцій письма: від засобу засвоєння лексико-граматичного матеріалу до повноцінного інструмента комунікації. На початковому етапі учні виконують переважно репродуктивні завдання (переписування, заповнення пропусків, трансформація речень), а згодом — продуктивні (написання коротких повідомлень, листів, описів, розповідей) [33, с. 137].

Згідно з підходом О. М. Устименко, розвиток писемного мовлення повинен здійснюватися з опорою на інші види мовленнєвої діяльності. Інтеграція письма з аудіюванням, читанням і говорінням забезпечує формування повноцінної іншомовної комунікативної компетентності [34, с. 95]. Наприклад, після читання тексту можна запропонувати учням написати резюме або відгук, що активізує розуміння прочитаного та дозволяє використати нову лексику в контексті.

Особливу роль у формуванні писемного мовлення відіграють автентичні матеріали та ситуації, наближені до реального спілкування. Завдання на основі реалій англійськомовного середовища (написання листа другу, створення оголошення, блогу, міні-есе) стимулюють учнів до вираження власної думки, формують міжкультурну чутливість і мотивують до активної участі в навчанні.

Не менш важливим є поетапний розвиток навичок письма: спочатку – оволодіння технікою письма, орфографією та пунктуацією, потім – структурними компонентами тексту, логікою викладу, зв'язністю, доречністю лексики. Як стверджує Л. В. Каплич, поступовість і системність у навчанні письма сприяють формуванню впевненості учнів у власних силах і забезпечують стабільний прогрес [20, с. 9].

Ефективне формування писемного мовлення вимагає використання різноманітних методичних підходів. Серед них дослідники (зокрема Т. В. Хільченко, О. Б. Тарнопольський, Ю. Р. Овечкіна) особливо виділяють такі напрями:

1. жанровий підхід, який охоплює навчання учнів різним жанрам письма (наратив, опис, аргументація) сприяє розвитку їхньої здатності виражати думки в різних контекстах;

2. стратегічне навчання – використання стратегій планування, редагування та самоперевірки допомагає учням усвідомлено підходити до процесу письма;

3. інтеграція письма з іншими видами мовленнєвої діяльності, що включає в себе поєднання письма з читанням, слуханням та говорінням забезпечує комплексний розвиток мовленнєвих навичок [35; 29; 33].

Однією з ключових умов ефективного формування писемного мовлення є організація об'єктивного та регулярного оцінювання результатів письмової діяльності учнів. Як підкреслює В. В. Сафонова, надання конструктивного зворотного зв'язку сприяє не лише виправленню помилок, а й формуванню навичок самоаналізу та самокорекції [29, с. 109]. Важливою вимогою є чіткість критеріїв оцінювання: увага має приділятися не лише мовній правильності, а й змістовій насиченості, логіці викладу, стилістичній доречності та креативності.

Незважаючи на методичну різноманітність, однією з головних перепон у навчанні письма залишається низький рівень мотивації учнів. Як зазначають Л. В. Каплич та Т. М. Балик, учні середнього шкільного віку

потребують особистісно значущих і творчих форм діяльності, які б залучали їх до активної участі у процесі письма [20 с. 9; 1, с. 34]. До ефективних способів мотивації учнів середньої школи у навчанні писемного мовлення належать:

- Вибір тем, близьких до інтересів учнів. Теми повинні стосуватися повсякденного життя підлітків: хобі, улюблених фільмів, комп'ютерних ігор, соціальних мереж, мрій та подорожей.

- Творчі та короткі письмові завдання. Замість класичних творів варто пропонувати писати короткі тексти: листи, коментарі, підписи до зображень, сценарії діалогів у месенджерах.

- Інтеграція соціальних мереж у навчальний процес. Створення блогів, написання постів, коментування контенту англійською мовою сприяє розвитку реальних комунікативних навичок.

- Ігрові методики. Використання ігрових форм (марафони коротких історій, конкурси креативних листів) підвищує інтерес до навчальної діяльності.

- Візуальна підтримка. Фото, меми, відео як основа для написання текстів допомагають розвивати уяву і заохочують до активної участі.

- Емоційне залучення. Завдання, що апелюють до емоцій учнів (написання листів подяки, мрій або розповідей про важливі життєві моменти), сприяють глибшому особистісному залученню [1, с. 35].

- Чіткі та справедливі критерії оцінювання. Оцінка письма має враховувати не лише правильність мовних засобів, але й зміст, креативність, логічність викладу.

Таким чином, комплексний підхід до організації письмових завдань здатен підвищити мотивацію учнів до вдосконалення писемного мовлення. Реалізація таких підходів на практиці вимагає продуманого добору навчальних матеріалів і завдань, що відповідають віковим особливостям, інтересам учнів і комунікативним цілям уроку. Для ефективного

впровадження цих принципів у навчальний процес доцільно використовувати різноманітні типи вправ, які спрямовані на формування як мовних, так і комунікативних умінь у письмі. Зразки можливих завдань для розвитку писемного мовлення подано у таблиці 1.1 [55].

Таблиця 1.1

Зразки можливих завдань для розвитку писемного мовлення

Тип завдання	Опис завдання
A letter to your future self	Write a letter to yourself 5 years from now: your dreams, goals, fears.
Comment under a photo or video	Add a comment to a chosen video or photo.
Post on social media	Create a fictional profile and write a post on behalf of the character.
Short story marathon	Each student writes a short story of 5-7 sentences based on given keywords.
Description of a character (film/book)	Describe a favorite character: appearance, personality, habits.

Продовження таблиці 1.1

Тип завдання	Опис завдання
Writing a dialogue in chat format	Write a dialogue between two characters in the form of messaging.
Short blog post on a daily topic	Write a post about the most memorable event of the day.
Collaborative story (chain writing)	Students take turns adding sentences to a shared story.

Отже, формування писемного мовлення в учнів середньої школи – це складний, динамічний процес, який потребує цілісного, методично обґрунтованого підходу. З урахуванням психофізіологічних особливостей цієї вікової категорії, особливого значення набуває поступове і поетапне освоєння письмових навичок: від засвоєння технічних елементів письма до створення повноцінних комунікативно орієнтованих текстів.

Серед ефективних умов розвитку писемного мовлення – інтеграція письма з іншими видами мовленнєвої діяльності, використання автентичних матеріалів, застосування сучасних цифрових технологій, регулярне оцінювання та надання зворотного зв'язку. Водночас важливою передумовою навчального успіху є формування мотивації до письмової діяльності, що забезпечується добром актуальних тем, творчих форматів завдань та ігрових елементів.

Комплексне поєднання методичних підходів, адаптованих до інтересів учнів, забезпечує створення продуктивного навчального середовища, в якому письмова діяльність стає не лише освітнім завданням, а й засобом самовираження, розвитку критичного мислення й міжкультурної комунікації. Успішне формування писемного мовлення в учнів середньої школи – це не лише результат правильно організованого навчання, а й основа для подальшого розвитку їхньої іншомовної комунікативної компетентності загалом.

1.3. Роль соціальних мереж у розвитку комунікативної компетентності

В умовах сучасності, все більша увага в освітнім процесі приділяється активним методам навчання, які спрямовані на формування в учнів самостійності, гнучкості, критичності мислення. Найбільш потужний джерелом активності учнів у розвитку своїх творчих здібностей, інтересів, умінь, навиків та інших інтелектуальних характеристик сьогодні є новітні

технології. Інтернет-ресурси – це, перш за все інформаційні та комунікаційні технології, нерозривно пов'язані з використанням комп'ютеризованого навчання. Використання нових інформаційних технологій у школі включає в себе використання не тільки нових технічних засобів, але й нові форми та методи викладання, новий підхід до освітнього процесу.

Головною проблемою вивчення іноземної мови учнями є відсутність англійськомовного середовища. Сучасні технічні аутентичні засоби навчання допоможуть заповнити цей недолік, зокрема, за допомогою використання комп'ютерних технологій на уроках іноземної мови. Н. Ю. Дроздович зазначає, що для формування вимовних навичок учнів, формування словникового запасу, комунікативної соціокультурної компетенції, та їх залучення до культурних цінностей народу мови, що вивчається, важливу роль відіграє використання сучасних Інтернет-ресурсів [15, с. 37].

Н. Ю. Тарасова наголошує, що Інтернет-ресурси, що використовуються в процесі навчання, розуміються як один з видів технічних засобів навчання, що забезпечує функцію передачі інформації, а також отримання зворотного зв'язку в процесі сприйняття і засвоєння з метою подальшого розвитку тих чи інших навичок і компетенцій на уроках англійської мови. Включення Інтернет-ресурсів у процес навчання змінює характер традиційного уроку, робить його більш живим і цікавим, сприяє розширенню загального кругозору учнів, збагачення їх мовного запасу і країнознавчих знань [36].

Однією з форм віртуального мережевого простору, заснованого на сучасних інформаційно-комунікаційних технологіях, є віртуальні соціальні мережі. Віртуальна соціальна мережа – це інтерактивний багатокористувацький сайт, контент (зміст) якого наповнюється його відвідувачами, з можливістю вказівки будь-якої інформації про окрему людину, де обліковий запис (сторінку) користувача зможуть знайти інші учасники мережі. На думку Р. Гуревич, віртуальні соціальні мережі як атрибут інформаційного суспільства формують особливий комунікативний

простір, спілкування в якому має свої особливості та відмінності від спілкування у фізичній реальності [13, с. 52].

Наразі, соціальні мережі стали популярним інструментом TEFL (teaching English as a foreign language). Соціальні мережі дають змогу утворивши цікаве, інтерактивне середовище для навчання в реальному світі. Соціальні мережі надають безліч переваг при навчанні англійської мови як іноземної. По-перше, вони можуть забезпечити справжнє навчальне середовище, у якому учні знайомляться з використанням мови у повсякденних ситуаціях. Спілкуючись в Інтернеті з носіями мови, читаючи фактичні публікації та переглядаючи відео, учні мови можуть покращити свої комунікативні здібності. Крім того, соціальні медіа можуть сприяти автономії, дозволяючи учням самостійно вибирати матеріали, темп та підхід до навчання. Крім того, використання соціальних мереж може сприяти розвитку навичок 21 століття, включаючи цифрову грамотність, комунікацію, командну роботу та критичне мислення. По-четверте, оскільки соціальні медіа пропонують безліч мультимедійних ресурсів та інтерактивних можливостей, вони допомагають утворити більш привабливе навчальне середовище. Нарешті, ознайомлюючи учнів з різними точками зору, культурами та мовами, соціальні медіа можуть сприяти соціальному та культурному навчанню [46, с. 265].

Сучасні науковці активно досліджують ефективність соціальних мереж у викладанні англійської мови. У науковій праці під назвою «The role of social media in higher education classes (real and virtual)» П. А. Тесс [53] досліджує використання соціальних мереж у вищій освіті та їх вплив на процес навчання. У своєму дослідженні «Generation Z's teachers and their digital skills» Ф.-Х. Фернандес-Крус та М.-Х. Фернандес-Даз наголошують на цифрових навичках вчителів щодо учнів покоління Z [42]. Контекстуальне вивчення мови та педагогічний потенціал технологій соціальних медіа у вищій освіті обговорюють К.-К. Хуан, К.-Ю. Лін та Д. С. Вільярел [43]. Дослідження Дж. Бальчіканлі зосереджено на досвіді початківців викладачів

англійської мови, які використовують Facebook як навчальний ресурс [37]. Ці дослідження демонструють потенціал соціальних мереж для покращення результатів вивчення мови, а також дають уявлення про переваги та труднощі інтеграції соціальних мереж у вивчення англійської мови [37, с. 84].

Дослідження показали, що використання соціальних мереж може мати позитивний вплив на рівень володіння мовою. Дослідження, проведене компанією Muftah, показало, що студенти старших курсів, які використовували різні платформи соціальних мереж для вивчення англійської мови під час пандемії COVID-19, поліпшили свій стиль письма, навички читання, аудіювання та варіювання лексики, комунікативні навички та використання граматики [49]. Наприклад, було виявлено, що Instagram є корисним інструментом для поліпшення розуміння на слух, розширення словникового запасу і розвитку творчих здібностей у тих, хто вивчає мову [53, с. 3]. Так само такі платформи, як Facebook та Twitter, можуть надати учням можливість практикувати свої навички письма та спілкування в автентичному контексті. Це говорить про те, що соціальні медіа можуть відігравати вирішальну роль у підвищенні рівня володіння мовою, особливо в періоди, коли традиційне очне навчання неможливе.

Отже, соціальні мережі виконують важливі функції у навчальному процесі. Використання соціальних мереж допомагає у вирішенні наступних задач:

1. Дає можливість учням познайомитися з «мовою в живому контексті», тобто «зв'язує урок з реальним світом і показує англійську мову в дії»;

2. Завдяки соціальним мережам, учні мають змогу зануритись у англійськомовне середовище, що дає можливість не зачувати правильність вимовляння на теоретичному курсі, а наслідувати тому, як це роблять носії мови. Завдяки соціальним мережам, учні мають можливість прослідкувати

рухи мовного апарату, сприймати сучасну вимову так, як вона звучить у справжньому англійськомовному середовищі на даний момент [27, с. 152].

3. Соціальні мережі розвивають увагу і пам'ять, так як саме через органи зору і слуху учень отримує основну інформацію про навколишній світ;

4. Соціальні мережі допомагають поєднувати різні види комунікативної діяльності: аудіювання, мовлення, читання;

5. Соціальні мережі сприяють інтенсифікації навчального процесу, так як інформація, представлена в наглядній формі, засвоюється легше і швидше;

6. Соціальні мережі розширюють кругозір і підвищує загальну культуру учнів;

7. Соціальні мережі підвищують мотивацію та активність учнів, створює атмосферу спільної пізнавальної діяльності, дає стимул для подальшої самостійної роботи;

8. Соціальні мережі допомагають оволодіти навиками міжкультурної комунікації [50].

Соціальні мережі допомагають реалізувати основну задачу педагога, яка полягає в тому, щоб створити умови практичного володіння мовою для кожного учня, вибрати такі методи навчання, які дозволять кожному з учнів проявляти свою активність, свою творчість. Задача педагога – активізувати пізнавальну діяльність учня в процесі навчання іноземним мовам. Інтернет-ресурси допомагають реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію та диференціювання навчання з урахуванням можливостей учнів, їх рівня навчання [23, с. 32].

Використання соціальних мереж на уроках англійської мови сприяє індивідуалізації навчання та розвитку мотивованості мовної діяльності учнів. Специфіка соціальних мереж, як засобів навчання англійської мови забезпечує спілкування з реальними предметами, що стимулюють реальну комунікацію: учні немов стають учасниками ситуацій, які представлені

мовою, яка вивчається, грають певні ролі, вирішують «справжні», життєві проблеми.

Під час використання соціальних мереж у перебігу вивчення іноземної мови розвиваються два види мотивації: самомотивація, коли матеріал цікавий сам по собі, і мотивація, що досягається тим, що учневі буде продемонстровано його можливість розуміти мову, яку він вивчає. Це приносить задоволення і надає віру в свої сили і бажання до подальшого вдосконалення. Необхідно прагнути до того, щоб учні одержували задоволення від навчання саме через розуміння мови, а не тільки через цікаві завдання.

Нами були виявлені наступні основні функції, які виконують соціальні мережі у навчальному процесі:

1. Інформаційна. Соціальні мережі є невичерпним джерелом інформації, вони володіють емоційними, інтелектуальними засобами взаємодії. Інформативність соціальних мереж полягає в тому, що вони відображають реальну дійсність як більш різноманітну і багатогранну, ніж інші засоби масової інформації.

2. Мотиваційна. Використання соціальних мереж на уроках іноземної мови розвиває два види мотивації: самомотивація, коли матеріал цікавий сам по собі, і мотивація, яка досягається тим, що учень розуміє, що його навички зростають. Цей факт приносить задоволення і надає впевненості у собі і своїх силах, а також бажання до подальшого вдосконалення.

3. Моделююча. Використання соціальних мереж на уроці також може допомогти моделювати безліч різних ситуацій. Соціальні мережі створюють «у свідомості учня таку модель мови, яка оптимальна з точки зору породження повноцінної мови, а по-друге, образу світу, специфічного для даної культури [21, с. 21–22].

4. Інтеграційна. Ця функція полягає в тому, що в якості носія інформації, соціальні мережі можуть об'єднувати в собі не тільки навчальний матеріал, а й відображати конкретні явища і процеси навколишньої дійсності.

5. Ілюстративна. Ілюстративна функція полягає в тому, що учням демонструють приклади того, як можна реалізувати на практиці досліджуваний ними матеріал. Поєднання аудіо та відео дозволяє автентичним матеріалам стати джерелом зразків автентичної мови. Крім вищесказаного, соціальні мережі відображають зміни, що відбулися у мові останнім часом.

6. Розвиваюча. Ця функція відповідає за розвиток механізмів пам'яті, мислення, а також розвитку особистісних якостей. Сприяє розвитку навичок і умінь мовних видів діяльності учнів в процесі оволодіння ними мовою, їх творчої діяльності, вона характеризується перенесенням знань і умінь в нову ситуацію [27, с. 153].

7. Виховна. Працюючи з соціальними мережами, учні досягають іншу культуру, виховна функція забезпечує не тільки цей процес, а також вона сприяє інтеграції різних соціумів і активного діалогу культур, а це, в свою чергу, є глобальною метою навчання. Використання соціальних мереж реалізує принцип вивчення мови і культури одночасно. Використання соціальних мереж у процесі навчання обмежене в силу того, що в такого роду матеріалах присутня величезна кількість різноманітної лексики і граматичних форм, різний обсяг знань представників різних культур [27, с. 154]. Основним принципом роботи з соціальними мережами є принцип доступності – так, за умови наявності Інтернету, учень має цілодобовий доступ до навчальних матеріалів, може самостійно планувати свій час та навчатись тоді, коли зручно йому.

Отже – соціальні мережі – популярний інструментом TEFL, який дає змогу утворити цікаве інтерактивне навчальне середовище, сприяє підвищенню мотивації учнів, має широке коло функцій та створює умови практичного володіння мовою для кожного учня.

1.4. Психолого-педагогічні аспекти застосування цифрових технологій у навчанні

Розглянемо також психолого-педагогічні аспекти застосування цифрових технологій у навчанні. Психолого-педагогічний потенціал та особливості використання цифрових технологій, зокрема, віртуальних соціальних мереж обумовлений, насамперед, тим, що їх доступна для більшості користувачів Інтернету ідеологія і інтерфейс роблять можливу економію часу, коли відпадає необхідність в організації адаптації учнів до нового для них освітнього і одночасно комунікативного простору. Цифрові технології також сприяють не тільки формальному, але і неформальному спілкуванню педагога та учнів, що робить можливим реалізацію технології особистісно-орієнтованого навчання. Р. Гуревич зазначає, що використання віртуальних соціальних мереж педагогом дозволяє робити навчання англійської мови безперервним, виводити його за межі аудиторних занять, що додатково стимулює учнів [13, с. 54].

Можна виділити наступні переваги використання цифрових технологій, зокрема, соціальних мереж, у якості навчального майданчика:

1. соціальні мережі – звичне середовище для учнів;
2. у соціальній мережі людина виступає під своїм ім'ям та прізвищем;
3. технологія Wiki дозволяє всім учасникам мережі створювати мережевий навчальний контент;
4. можливість спільної роботи;
5. наявність форуму, стіни, чату;
6. кожен учень-учасник може створити свій блог, як електронний зошит.

На думку П. Гаутам, мультимедійність комунікативного простору гранично полегшує завантаження і перегляд у віртуальній навчальній групі відео- і аудіоматеріалів, інтерактивних програм [53, с. 63]. У соціальних

мережах можливе створення віртуальних навчальних груп, в яких викладач робить доступ для своїх учнів і розміщує для них необхідний навчальний контент, а учні можуть обговорювати, спільно виконувати завдання і розміщувати результати як індивідуальної, так і групової роботи. Це забезпечує інтерактивність процесу навчання англійської мови.

Крім вищеописаних можливостей використання цифрових технологій мереж у навчанні іноземних мов, зокрема англійської, поєднання індивідуальних і групових форм навчальної роботи допомогою віртуальних мереж дозволяє домагатися кращого розуміння та засвоєння навчального матеріалу, а також індивідуалізації навчання. Спільність комунікативного простору віртуальних соціальних мереж для всіх суб'єктів процесу навчання іноземної мови дозволяє спільно оцінювати як процес, так і результати виконання навчальних завдань, спостерігати динаміку успішності кожного члена віртуальної навчальної групи і відстежувати його активність [47].

Завдяки використанню цифрових технологій, викладачі англійської мови отримують широкі можливості як індивідуалізації, так і забезпечення інтерактивності навчання. М. Муфтах зазначає, що на тлі сучасних модернізаційних процесів у вищій освіті, коли значна частка навчального часу переноситься з аудиторних годин на самостійну роботу учнів, подібний ефект від використання віртуальних соціальних мереж робить більш доступним використання дослідницьких підходів у навчанні, самостійний і груповий пошук інформації для вирішення поставленої педагогом проблемної задачі, вироблення і розвитку здібностей до самостійного пошуку необхідної інформації, до роботи в команді, колективної пошукової діяльності, взаємодії з однокласниками [49].

Використання елементів креативного письма, а саме, написання текстів будь-якого формату в соціальних мережах, має певний позитивний вплив на психосоціальні процеси учнів. Вправи з елементами креативного письма розкривають можливості творчого поводження з мовою. Подібне вільне, творче поводження з мовою поряд з її безпосереднім вивченням, сприяє

розвитку певних психосоціальних факторів, наприклад подолання страху. Письмова форма викладення своїх думок і емоцій як фактор захисту сприяє формуванню та розвитку довіри. Більшості людей, що займаються вивченням іноземних мов, знайоме почуття невпевненості і страху, особливо в процесі комунікації іноземною мовою [48, с. 135].

Подолання страху в процесі написання твору пояснюється тим, що концентруючись на креативній формі викладу змісту, майбутній філолог ніби відволікається від своїх страхів і дуже швидко досягає позитивних результатів у створенні письмового тексту. Твір можна з успіхом використовувати вже на початкових ступенях навчання іноземної мови. На думку І. Боетчер, «знайомство з елементами креативного письма слід починати якомога раніше у формі письмового вираження власної думки або інших коротких текстів» [38, с. 87].

Поряд з використанням потенціалу написання текстів будь-якого формату в соціальних мережах, подоланням страху, що виникає в процесі вивчення іноземної мови, вправи з написання в соціальних мережах, безумовно, розвивають навички писемного мовлення. Формування і розвиток навичок писемного мовлення є більш складними і тривалими процесами, ніж читання. Дослідник підкреслює, що «для читання більш характерно задоволення, а для письма – докладені зусилля» [38, с. 91]. Згідно з цією обставиною креативне письмо сприяє також подолання почуття страху в процесі формування і розвитку навичок писемного мовлення [51].

Ще один психосоціальний фактор написання текстів в соціальних мережах – «захист за допомогою письмової форми». Н. W. Hunke і W. Steinig стверджують, що в процесі письма можна спостерігати «звільнення від стресу» [44, с. 203]. Письмова форма креативного завдання відкриває для учня захищений, «безпечний» простір, в якому його мовна діяльність менш керована ззовні, ніж на звичайному, традиційному занятті, а тому створюваний текст набуває особистісного звучання. Учень має більше часу для формулювання власних думок, ніж у процесі мовотворення.

При цьому навіть у дуже скутих, сором'язливих учнів значно підвищується мотивація виконання креативних завдань, а також з'являється потреба презентації власних текстів і публічного вираження думок і почуттів. Однак слід підкреслити, що представлення власних текстів у групі має відбуватися добровільно, щоб не порушувати атмосферу довіри та захищеності. Створення власного тексту креативними засобами, на відміну від звичайних символів вправ або вправ за зразком, розвиває в учнів віру в свої мовні здібності і пробуджує бажання поділитися написаним з іншими членами групи. Розвиток віри у власні здібності в комбінації з атмосферою захищеності в процесі письма, як правило, позитивно впливає на розвиток почуття товариства і групової приналежності. А це, в свою чергу, сприяє розвитку почуття довіри в групі і, таким чином, чинить позитивний вплив на весь процес навчання [43, с. 159].

Таким чином, психолого-педагогічний потенціал використання цифрових технологій у викладанні англійської мови обумовлений можливостями таких технологій як комунікативного, інтерактивного та мультимедійного простору. Масове охоплення віртуальними мережами учнів дозволяє робити процес навчання мови не тільки інтерактивним і груповим, але і особистісно орієнтованим, коли педагог може проводити моніторинг успішності кожного. Крім того, це дозволяє ефективно поєднувати аудиторні заняття з іноземної мови з дистанційним навчанням, що робить освітній процес безперервним і не залежить від розкладу навчальних занять.

Висновки до розділу 1

Перший розділ присвячено дослідженню теоретичних джерел стосовно теми роботи. Так, було розглянуто сутність англійськомовної писемної комунікативної компетентності як складного багатокomпонентного утворення, що охоплює лінгвістичні, соціокультурні, прагматичні та стратегічні складники. З'ясовано, що письмова форма спілкування вимагає

від учня не лише знання мовних норм, а й уміння організувати текст відповідно до логіки, стилістики й комунікативного наміру. Особливу увагу приділено методам і принципам формування писемної компетентності, серед яких визначальними є комунікативна спрямованість, інтеграція видів мовленнєвої діяльності, контекстуалізація та особистісно-орієнтований підхід.

Зроблено висновки про те, що формування писемного мовлення в учнів середньої школи потребує урахування вікових і психофізіологічних особливостей, поступового переходу від репродуктивних до продуктивних видів письма, а також системної роботи над розвитком пов'язаних мовних і когнітивних умінь. Успішному навчанню сприяє інтеграція письма з аудіюванням, читанням та усним мовленням, використання автентичних завдань і навчальних ситуацій, що наближені до реального життя.

Розглянуто роль соціальних мереж як ефективного інструмента формування комунікативної компетентності. Соціальні платформи створюють умови для занурення учнів в англійськомовне середовище, сприяють розвитку мотивації, самовираження, критичного мислення та міжкультурного діалогу. Вони забезпечують не лише практику письма, а й підтримують інтерактивність та індивідуалізацію навчального процесу.

З'ясовано, що використання соціальних мереж у поєднанні з елементами креативного письма позитивно впливає на психологічний комфорт учнів, допомагає подолати мовленнєві бар'єри, розвинути впевненість у власних силах і бажання самовиражатися. Письмові завдання, пов'язані із соціальними мережами, активізують емоційне залучення, розвивають почуття довіри в групі та створюють сприятливе навчальне середовище.

Отже, встановлено, що ефективне формування англійськомовної писемної комунікативної компетентності в умовах цифровізації освіти можливе за умови поєднання традиційних дидактичних засад з сучасними технологіями, урахуванням вікових та особистісних особливостей учнів, а

також створення мотиваційно насиченого й практично орієнтованого навчального середовища.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ НАВЧАННЯ ПИСЕМНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

2.1. Аналіз досвіду використання соціальних мереж у навчанні англійської мови

XXI століття – епоха цифрової трансформації, яка суттєво змінила підходи до навчання. Особливо відчутно ці зміни проявляються у вивченні іноземних мов, зокрема англійської. Одним із найбільш потужних інструментів, що використовується у навчальному процесі, є соціальні мережі. Їх інтеграція в освітній процес не тільки розширює навчальне середовище, а й сприяє формуванню ключових мовних компетенцій. З огляду на актуальність цифрової трансформації освіти, у цій роботі здійснено аналіз досвіду використання соціальних мереж у процесі навчання англійської мови учнів і студентів. Розгляд базується на низці сучасних публікацій, виступів та емпіричних досліджень.

У статті Т. Ю. Литвинської та Т. В. Заїки обґрунтовано ефективність використання соціальних мереж як інструменту для формування англійськомовної компетенції студентів-правників. Авторки виділяють три ключові аспекти: культурологічний, комунікативний та розвиток базових мовних навичок. Завдяки платформам як YouTube чи Facebook, студенти не лише тренують говоріння, слухання, читання і письмо, а й знайомляться з культурою носіїв мови, що сприяє міжкультурній комунікації [25, с. 18].

Соціальні мережі, на думку дослідниць, забезпечують високий рівень взаємодії між учасниками навчального процесу. Особливу увагу приділено конструктивістському підходу, згідно з яким навчання через соцмережі

стимулює когнітивний розвиток студентів, сприяє колаборативному навчанню та дозволяє реалізувати індивідуальні освітні траєкторії [25, с. 20].

Окремо у статті наведено алгоритм застосування соціальних мереж у навчанні англійської мови, що включає такі етапи: обрання платформи, створення акаунту, налаштування мовного контенту, взаємодія з носіями мови, створення власних публікацій, аналіз результатів. Авторки підкреслюють, що саме активна участь студентів у таких формах діяльності дозволяє не лише покращити рівень володіння мовою, а й сформувати навички критичного мислення та медіаграмотності [25, с. 22–23].

Важливо також, що соціальні мережі сприяють формуванню позитивної мотивації до вивчення англійської мови. Завдяки включенню соціальних мереж у процес, студенти отримують змогу «перенести» вивчення мови у своє звичне цифрове середовище, де вони почуваються впевненіше та проявляють більше ініціативи [25, с. 24].

У ґрунтовному дослідженні О. О. Гаркуші [9], опублікованому у фаховому журналі «Інноваційна педагогіка», акцент зроблено на залученні соціальних мереж як мотиваційного інструменту у викладанні англійської мови студентам нефілологічних спеціальностей. Авторка підкреслює, що сучасне покоління учнів та студентів активно функціонує у цифровому просторі, тому інтеграція навчального контенту в звичні для них платформи (TikTok, Instagram, Facebook, YouTube, Twitter тощо) має значний дидактичний потенціал.

Одним із ключових висновків дослідження є визнання мікронавчання як ефективного формату: короткі відео, пости, інтерактивні вправи дають змогу засвоювати матеріал у зручному темпі, без перенавантаження, що є особливо актуальним для студентів, які мають обмежений час на непрофільні дисципліни [9, с. 198].

У роботі детально проаналізовано можливості кожної з платформ. Так, YouTube використовується як ресурс для створення ситуацій дискусій (дебатів), під час яких студенти формулюють свою позицію англійською

мовою, вчать аргументувати, презентувати інформацію та взаємодіяти в команді. TikTok застосовується для завдань на повторення вивченого матеріалу в креативній формі: студенти знімають власні відео, переказуючи тему уроку, що активізує короткочасну пам'ять і розвиває мовленнєву спонтанність [9, с. 199].

Особливий акцент зроблено на платформі Twitter, яка тренує навички лаконічного письма, формує здатність до точного й стисненого вираження думки (обмеження на 140 символів). У Facebook студенти реалізують проекти, створюючи акаунти відомих історичних постатей, наповнюючи їх англійськомовним контентом – від біографії до стрічки новин, що дозволяє практикувати граматику, лексику, навички письма та презентації [9, с. 200].

О. О. Гаркуша підкреслює зниження рівня психологічного бар'єру в соціальних мережах, де студент почувається вільніше, ніж на традиційному занятті. Соціальні мережі створюють безпечне й звичне середовище, де помилки сприймаються як частина навчального процесу, а не як підстава для осуду [9, с. 200].

У дослідженні І. Кудельської та О. Мельницької [46] представлено системний аналіз переваг та викликів інтеграції соціальних мереж і блогів у навчальний процес з англійської мови. Авторки особливо акцентують на ролі цифрової грамотності як складової сучасної іншомовної освіти. Соціальні мережі, на їхню думку, сприяють формуванню чотирьох основних видів мовленнєвої діяльності: читання, письма, аудіювання та говоріння. Важливою є теза щодо формування навичок автентичного комунікативного досвіду в умовах реального соціального контексту. Наприклад, блоги дають змогу учням публікувати тексти, отримувати зворотний зв'язок від однолітків і викладачів, тим самим удосконалюючи письмову англійську та розвиток критичного мислення [46, с. 267].

Соціальні мережі розглядаються також як платформи для візуального сторітелінгу, створення мультимедійного контенту, групових обговорень і культурного обміну. Водночас авторки не ігнорують виклики — від ризику

інформаційного перевантаження до потреби контролю безпеки в онлайн-середовищі. Успішна реалізація такого навчання можлива лише за умови педагогічного супроводу, структурованого планування і цифрової компетентності вчителя [46, с. 270].

Ефективне формування навичок письма в учнів середньої школи передбачає використання актуальних цифрових інструментів, зокрема платформ соціальних мереж. Спираючись на рекомендації І. Кудельської та О. Мельницької [46, с. 268–270], можна виокремити такі підходи до організації письмових завдань:

1. Створення блогу класу англійською мовою. Учні публікують щотижневі записи на задану тему (наприклад, «*My weekend*», «*School rules*», «*A person I admire*»), коментують пости однокласників, ставлять запитання. Це стимулює розвиток послідовності викладу, лексичного багатства та інтеракції через письмову форму.

2. Instagram-завдання. Учням пропонується створити уявний акаунт історичної постаті, літературного героя або себе в іншій епосі. У постах (до 2200 символів) вони публікують умовні «щоденники», використовуючи англійську мову в сучасному форматі спілкування. Візуальні елементи посилюють контекст, а підписи слугують вправою на письмо.

3. Twitter-практика. Учні отримують завдання сформулювати думку на задану тему (наприклад, «*Do school uniforms help students?*») у межах 280 символів. Ця вправа допомагає розвивати навички стиснення думки, ясності та влучності формулювань.

4. Коментування освітніх відео на YouTube. Після перегляду короткого відео (3–5 хвилин) на тему, пов'язану з шкільною програмою, учні пишуть англійський коментар або рецензію до нього, використовуючи лексику за темою, аргументи «за» і «проти», елементи есе [46, с. 268–270].

5. Платформи для колективної творчості. За допомогою Padlet, Google Docs або навіть Facebook-групи учні спільно пишуть історії: один учень створює вступ, інші – розв'язку, кульмінацію, завершення. Таким чином,

розвивається не тільки письмова компетенція, а й кооперація в цифровому середовищі.

6. Проєкт «Листування з віртуальним другом». За допомогою платформи PenPal Schools або вчительських ініціатив через eTwinning учні листуються з однолітками з інших країн, обмінюються есе, запитаннями, розповідями про себе. Це автентична мовна практика з акцентом на реальні потреби комунікації.

Звертаючись до практичних порад щодо використання соціальних мереж на заняттях з англійської мови, варто відзначити роботи В. М. Дяченко. У своєму виступі на засіданні методичного об'єднання вчителів англійської мови дослідник представив комплексний підхід до використання інтернет-ресурсів у навчанні англійської мови в умовах середньої школи [16, с. 1–5]. Його доповідь має практичну спрямованість і акцентує на реальних сценаріях застосування цифрових платформ у класі та поза ним. Автор розглядає використання соціальних мереж та освітніх вебресурсів як спосіб трансформації традиційного уроку в динамічне, інтерактивне середовище навчання. У виступі окреслено широкий перелік інструментів: Liveworksheets, LearningApps, British Council, DigitalDialects, ESL-lab, Speaky, HelloTalk, YouTube, Instagram, Facebook, TikTok та ін. Дяченко наводить приклади уроків, де ці ресурси використовуються не лише як додатковий контент, а як ядро методики навчання [16, с. 1–5].

Огляд сучасних цифрових практик, проведений на базі освітнього порталу E-LAND, детально висвітлює потенціал соціальних мереж у навчанні англійської мови [41]. TikTok розглядається як надзвичайно ефективний інструмент для мікронавчання, що завдяки коротким відео із розбором сленгу (наприклад, “*spill the tea*”, “*no cap*”, “*it’s giving*”) та вимови допомагає краще засвоювати мову. Автори наголошують на ролі повторення, трендів та наслідування мовлення носіїв як способів покращення як розуміння, так і акценту.

Instagram, завдяки форматам reels і візуальним carousels, є цінним інструментом для вивчення лексики та граматичних структур. Перевагою є можливість швидкого візуального сприйняття правил та контексту їх застосування. Водночас YouTube дозволяє проводити поглиблений аналіз автентичних діалогів у фільмах та серіалах, слухати мовлення носіїв і звикати до акцентів, інтонацій, реального темпу мовлення. Соціальні мережі, згідно з оглядом, забезпечують персоніфікований підхід, оскільки користувач має змогу формувати стрічку залежно від своїх цілей і рівня володіння мовою [41]. Крім того, вказується на психологічний комфорт, який дають соцмережі під час навчання: можливість помилятися без страху, зручність перегляду в будь-який час, неформальна атмосфера, що сприяє розвитку мовленнєвої впевненості.

Проаналізовані джерела вказують на те, що соціальні мережі можуть стати ефективним середовищем для формування англійськомовної компетенції, за умови цілеспрямованого та системного використання. Вони сприяють розвитку усіх видів мовленнєвої діяльності, міжкультурної комунікації, підвищенню мотивації та зниженню страху перед помилками.

Роль викладача трансформується – він уже не просто джерело знань, а наставник і модератор цифрового контенту. Майбутні дослідження повинні бути спрямовані на розробку конкретних методичних рекомендацій, критеріїв відбору якісного контенту, а також створення навчальних курсів із вбудованою підтримкою соціальних мереж.

2.2. Розробка вправ і завдань для розвитку писемного мовлення на основі соціальних платформ

Даний підрозділ буде присвячено розробці комплексу вправ, заснованих на впровадженні соціальних платформ в процес навчання писемного мовлення учнів 8 класів. Мета: організація ефективного процесу навчання писемного мовлення учнів 8 класів.

Завдання:

Освітні:

1. Сформувати вміння грамотно висловлювати власну думку в писемному вигляді;
2. Покращити рівень формування власних висловлювань, текстів;
3. Мотивувати учня до вивчення іноземної мови;

Розвиваючі:

1. розвивати навички взаємодії в групах;
2. Розвивати навички самоконтролю;
3. Розвивати логічне мислення;
4. Розвивати креативні здібності.

Виховні:

1. формувати у дітей вміння взаємодіяти в парі, групі, колективі;

Методичні прийоми:

1. Використання інноваційних технологій, а саме, соціальних мереж в навчальному процесі;
2. Використання інтерактивних письмових завдань.

В якості завдання, яке містить використання соціальних мереж, пропонуємо наступну ідею: переписка з уявною особистістю в соціальній мережі Facebook, наприклад, з Томом, учнем 8 класу загальноосвітньої школи в Британії. Вчитель, під виглядом Тома, буде розсилати листи та завдання учням, на які необхідно буде дати відповідь або виконати завдання.

Отже, вчитель має дистанційно розсилати своїм учням на їхні особисті акаунти від імені англійського хлопчика на ім'я Том. Можна придумати легенду для хлопчика, про те, як він виглядає, як вчиться, чим займається у вільний час, які у нього є проблеми. Учні мають писати відповіді Тому, обговорювати нагальні, актуальні проблеми, торкатись цікавих обом сторонам теми. Звичайно, все спілкування має здійснюватись англійською мовою, що буде дуже ефективним у контексті нашого навчання. Нижче, наведемо приклад листування:

From: Tom (United Kingdom)

Subject: First day at school

Hi!

My name is Tom, and I'm 13. Today was my first day at a new school! Everything was so different. I didn't know anyone, and I almost got lost on my way to the classroom 😊. But my teacher was very kind. Do you remember your first day at school? Was it scary or exciting? What is your school like? Hope to hear from you soon!

Tom 🙌

Завдання учня:

Написати відповідь Тому (6–8 речень), дотримуючись структури особистого листа:

- привітання;
- коротка відповідь на запитання;
- власна історія/досвід;
- підсумкове побажання або питання до Тома.

Розвиваючи ситуацію з Томом, уявним учнем, пропонуємо вчителю створити в соціальній мережі Facebook групу, яка буде містити цікаві факти англійською мовою, завдання, гумор, мотивацію учнів до занять. Такий формат групи, можна використовувати для всіх учнів разом, наприклад, для учнів 8-11 класів, що забезпечить безумовне охоплення аудиторії школярів, та допоможе старшим школярам повторити вже пройдений матеріал, а молодшим – отримати нові навички та знання.

Для різноманітності завдань, пропонується задіяти не тільки письмові навички учнів, але і аудіо-візуальні рецептори. Для цього, ми рекомендуємо використовувати наступні формати завдань: прослухати опублікований в групі ролик BBC-News, який зазвичай підкріплено текстом, тобто, якщо учень має досить низький рівень навчання, то він зможе користуватись також і текстом під час виконання завдання. Отже, учні мають прослухати ролик з

певної тематики, та висловити свою думку в коментарях. Важливо, щоб тематика була актуальна та цікава саме для підлітків.

Можна проводити різноманітні опитування, вікторини. Пропонуємо також вчителів встановити чергування по наповненню контенту. Тобто, учні за списком мають кожен день знаходити в Інтернеті цікаву інформацію за заданими тематиками, та складати коротке повідомлення, яке потім буде опубліковано в суспільній групі та представлене для спільного обговорення в коментарях. Активність учнів має заохочуватись позитивними оцінками.

Також, ми вважаємо за доцільне розробити певні правила поведінки в групі. З огляду на вікові особливості та часті випадки аморальної поведінки підлітків у мережі, вчителів потрібно передбачити цей момент заздалегідь, та розробити алгоритм правил поведінки в пабліку. Так, необхідно ввести правило про заборону нецензурної лексики, правило, яке включає в себе взаємоповагу та можливість кожного учня висловити свою думку, правило, яке виключає глузування, насмішки та будь-яку дискримінацію учнів одне одного. Також, необхідно виключити можливість спаму, реклами, та наповнення групи недоцільним контентом. Варто нагадати учням, що група створена в навчальних цілях, тому, обговорювати приватні теми пропонується виключно за межами даної групи. Такий пост необхідно закріпити на першій сторінці групи, щоб кожен учень звернув на нього увагу. Прості на перший погляд правила, допоможуть оминати конфліктні ситуації та зможуть полегшити процес сприйняття інформації.

Соціальні мережі також надають можливість проводити спільні відео-конференції, отже, учні можуть користуватись подібним засобом спілкування, виконуючи проектні завдання, спрямовані на розвиток не тільки письмових навичок, але й вміння працювати в команді, бути націленими на спільне виконання завдання та досягнення спільної мети.

Плюс описаного нами вище комплексу завдань в тому, що він є універсальною базою, доповнення до будь-якого уроку, такий базис можна підлаштувати під будь-яку тематику будь-якої складності.

Для демонстрації нашого методичного комплексу, ми продемонструємо процес створення в соціальній мережі Facebook закритої (або відкритої, в залежності від цілей педагога) групи. Отже, ми назвали нашу групу – “Easy English” (див. рис. 2.1 на наступній сторінці).

Як демонструє рис. 2.1, в групу можна додати будь-яку кількість осіб, та зробити її відкритою або закритою. Для групи, можна застосувати будь-яке оформлення, можна поширювати для учасників фото, відео, аудіо, створювати заходи, опитування тощо.

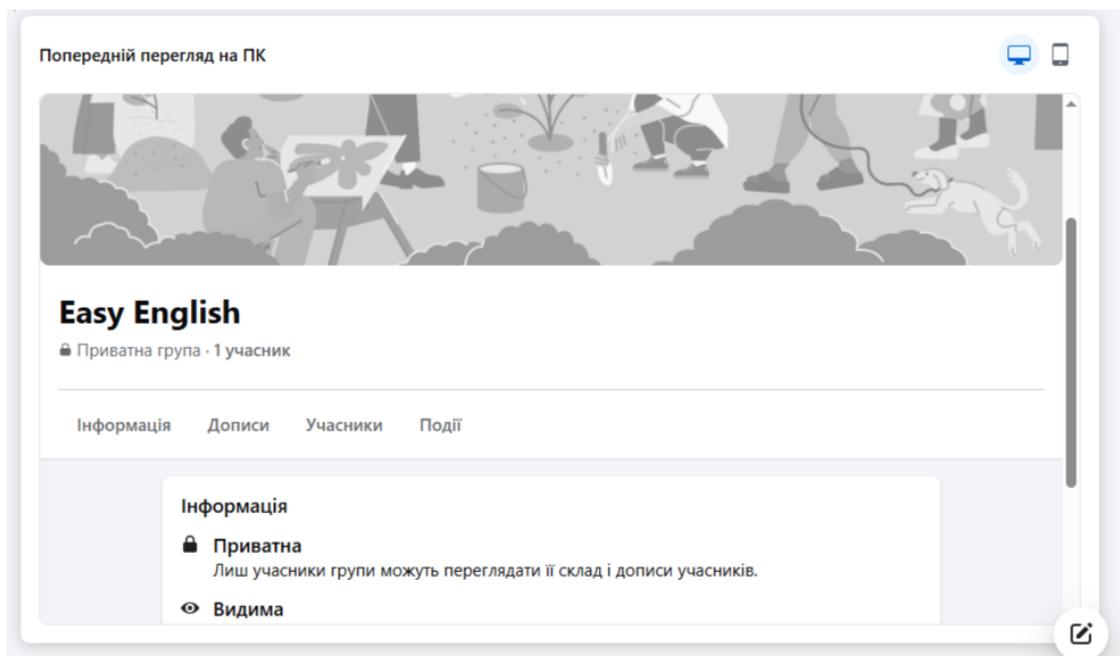

Рис. 2.1. Процес створення групи вивчення англійської мови для учнів в соціальній мережі Facebook

Ми продемонструємо створення базового завдання з перегляду ролику ВВС та висловлювання власної думки в коментарях (рис. 2.2).

Так, наше завдання містить наступний текст:

Dear members! Here is a small but interesting task for You: at the lesson we studied the specific of world's cultures. So, I offer you to continue this exciting topic and watch the video about the life of Bedouins. Then, I wait for your opinions at the comments.

The link for the video: <http://www.bbc.com/.../20180903-zarb-the-bedouin-answer-to-ba...>

Despite a changing way of life, some tenets of Bedouin culture have remained surprisingly consistent. And one is the warmth with which they welcome guests.

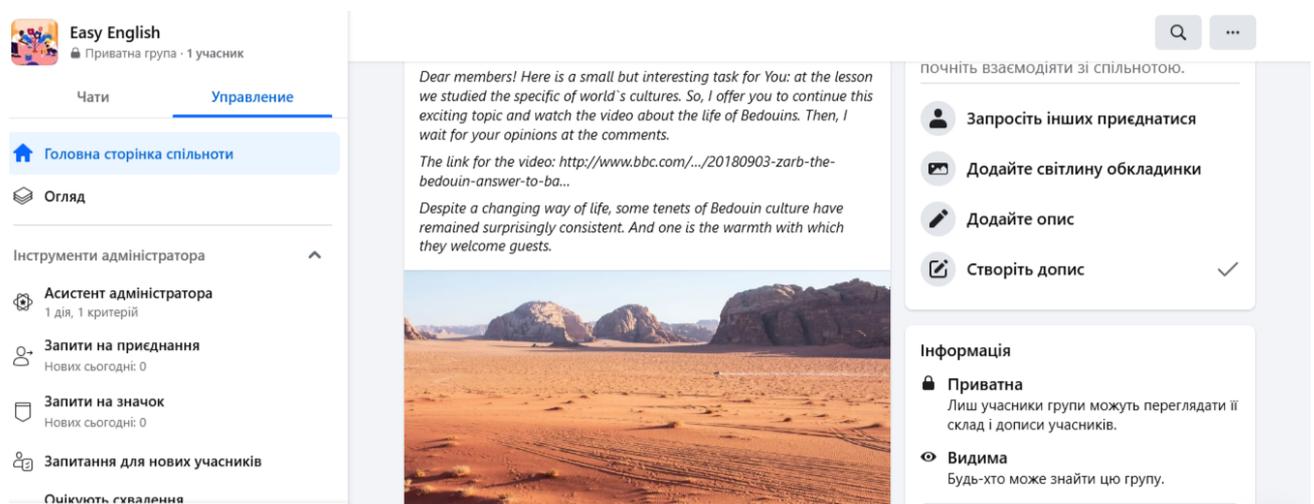

Рис. 2.2. Приклад завдання в групі в соціальній мережі Facebook

Отже, для створення завдання ми обрали тематику «Культури світу», яка була попередньо вивчена на занятті. Так, ми пропонуємо учням цікаву та незвідану тематику – життя та культуру Бедуїнів. Учень має передивитись відео ролик та висловити власну думку в коментарях. Всі коментарі будуть оцінюватись вчителем.

Сучасні методичні матеріали британського походження, містять велику кількість вправ, орієнтованих на формування комунікативних умінь в письмовій мові. Деякі з них підносяться авторами у формі повідомлення. Отже, ми також пропонуємо такий вид завдання, як написання у мережі Facebook повідомлення з проханням про прийняття на роботу; повідомлення

своєму другові з вибаченнями, що не зміг прийти на його вечірку; замовлення через Інтернет столик у ресторані та інші, будь-які тематики. Всі подібні завдання реально виконуються через Інтернет. Учні надсилають листи до акаунту вчителя, який здійснює перевірку, оцінює і відправляє відповіді з розбором помилок.

Такий вид роботи дуже сподобається учням, адже вони здатні застосувати свої знання на практиці, а також поглибити і розширити їх в звичній їх обстановці.

Такий вид завдань є універсальним, тому що її можуть здійснювати як учні 10 –11 класів, так і учні 5 – 9 класів. Для школярів середнього ступіню, це не тільки необхідність виконати завдання з іноземної мови, а ще й поглибити свої знання в галузі інформатики, а це інтеграція та здійснення міжпредметних зв'язків. Така форма навчання дає потужний мотив до вивчення англійської мови.

2.3. Методичні рекомендації щодо впровадження соціальних мереж у навчальний процес

Інтеграція соціальних мереж у процес навчання англійської мови має значний потенціал для підвищення ефективності викладання, зокрема розвитку писемного мовлення в учнів середньої школи. Однак для досягнення очікуваного результату важливо дотримуватися певних методичних підходів, які ґрунтуються на педагогічних принципах, вікових особливостях школярів та цифровій грамотності як вчителя, так і учнів.

Насамперед, учителю слід обрати платформу, яка буде зручною як для учасників освітнього процесу, так і з точки зору її функціональних можливостей. У нашому випадку використовується соціальна мережа Facebook, що дозволяє створювати навчальні групи, розміщувати дописи, коментувати, завантажувати відео, зображення та інші мультимедійні

матеріали, а також вести міжособистісне листування. Це забезпечує не лише технічну можливість для організації освітнього середовища, але й психологічний комфорт учнів, які вже звикли до інтерфейсу даної мережі.

Рекомендовано, щоб вчитель розробив навчальну легенду, яка мотивуватиме учнів до регулярної участі у спілкуванні. У нашому проєкті такою легендою є вигаданий персонаж Том – учень з Великобританії, з яким налагоджено письмове листування. Через повідомлення від імені Тома вчитель задає питання, дає завдання, ініціює діалог з учнями. Такий підхід створює атмосферу автентичного спілкування та дозволяє учням тренувати навички письма у неформальному контексті.

Варто також впровадити динамічну навчальну групу у Facebook, яка слугує майданчиком для обміну завданнями, відео, постами, мемами, лінками на освітні ресурси та інтерактивними вправами. Усі завдання, які виконуються в цій групі, мають відповідати тематиці уроків і бути адаптованими до рівня учнів. Наприклад, публікація відео BBC з наступним завданням залишити коментар англійською мовою стимулює розвиток уміння формулювати думку, дотримуватись теми, використовувати аргументацію.

Особливу увагу слід приділити створенню середовища безпечної комунікації. На початку роботи вчитель має ознайомити учнів із правилами поведінки у групі: повага до думки інших, заборона використання образливої або нецензурної лексики, уникнення тролінгу та спаму. Всі правила повинні бути закріплені у верхній частині сторінки групи та проговорені з учнями окремо, щоби запобігти конфліктним ситуаціям та порушенням дисципліни.

Варто впроваджувати і формати групових завдань, що базуються на колективному письмі, наприклад, створення історій у спільному документі або моделювання ситуацій. Учні можуть також виступати модераторами групи по черзі, готуючи дописи на певні теми, зокрема про культуру англійськомовних країн або власний шкільний досвід. Цей підхід сприяє розвитку відповідальності та ініціативності.

Усі письмові роботи, як у приватному листуванні з Томом, так і в загальній групі, можуть оцінюватися за попередньо визначеними критеріями: змістовність, грамотність, відповідність темі, активність у коментарях. Це дозволяє поєднати творчий підхід з академічною структурованістю.

Таким чином, соціальні мережі, за умови правильного педагогічного підходу, можуть слугувати не лише мотиваційним інструментом, але й повноцінною навчальною платформою для розвитку писемного мовлення учнів, формування навичок цифрової комунікації та міжкультурної компетентності. Основне завдання вчителя – грамотно інтегрувати цей інструмент у структуру навчального процесу, забезпечити його педагогічну доцільність та підтримувати постійну рефлексію результатів.

Висновки до розділу 2

У другому розділі здійснено аналіз та практичну розробку способів впровадження соціальних мереж у процес формування навичок писемного мовлення в учнів середньої школи. Аналіз наукових досліджень і досвіду педагогів показав, що соціальні платформи мають великий дидактичний потенціал. Вони сприяють підвищенню мотивації, залученню до навчання, розвитку креативного мислення, міжособистісної взаємодії та вміння вести комунікацію англійською мовою в автентичному цифровому середовищі.

Нами були розглянуті приклади ефективного використання таких платформ, як Facebook, Instagram, TikTok, YouTube, Twitter, а також освітніх сервісів типу LearningApps, Liveworksheets, British Council тощо. Проведений огляд показав, що застосування соціальних мереж дозволяє реалізувати принцип персоніфікованого навчання, зробити освітній процес більш гнучким, інтерактивним та наближеним до реальних мовленнєвих ситуацій. Водночас було відзначено важливість педагогічного супроводу, методичної підготовки та дотримання правил безпечної цифрової поведінки.

Розділ містить авторську розробку комплексу вправ, орієнтованих на учнів 8 класу, що передбачає інтеграцію соціальної мережі Facebook у систему навчання. Запропоновані завдання охоплюють широкий спектр письмових видів діяльності: особисте листування, коментування освітніх відео, участь у групових проектах, створення постів, блогів і дискусій. Використання вигаданого персонажа та навчальної легенди створює додатковий мотиваційний ресурс для учнів, дозволяючи їм тренувати навички письма в умовах емоційно позитивного, невимушеного середовища. Наприкінці розділу були сформульовані методичні рекомендації щодо впровадження даних практик у навчальний процес.

Отже, результати другого розділу свідчать про доцільність та перспективність використання соціальних мереж у навчанні англійської мови. Такий підхід дозволяє не лише формувати функціональні навички письма, а й створює умови для розвитку інформаційної та міжкультурної компетентності, що є ключовими для учнів XXI століття.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Роботу присвячено дослідженню особливостей навчання англійськомовного писемного спілкування учнів середньої школи за допомогою соціальних мереж. У першому розділі було з'ясовано, що англійськомовна писемна комунікативна компетентність є багатокomпонентним інтегративним утворенням, яке включає мовленнєву, соціолінгвістичну, дискурсивну, стратегічну та соціокультурну компетентності. Письмо як вид мовленнєвої діяльності потребує високого рівня когнітивної активності, здатності до самостійної організації інформації, дотримання мовних норм та соціокультурної адекватності висловлювання. Особливої актуальності набуває розуміння вікових особливостей учнів середньої школи, зокрема зниження мотивації та потреби в індивідуалізованому підході, що потребує впровадження гнучких, цікавих і життєво наближених методичних підходів.

Визначено, що формування писемної компетентності в учнів середньої ланки потребує урахування вікової специфіки, поетапного переходу від репродуктивних до творчих форм письма, а також системної роботи з розвитку мовних, когнітивних і комунікативних умінь. Ефективності процесу сприяє поєднання письма з іншими видами діяльності – слуханням, читанням, усним мовленням – та використання завдань, що моделюють реальні життєві ситуації.

Значну увагу приділено ролі соціальних мереж як потужного інструмента для розвитку іншомовної комунікативної компетентності. Завдяки створенню умов для занурення у цифрове англійськомовне середовище, ці платформи підвищують рівень мотивації, сприяють самореалізації, критичному мисленню та формуванню навичок міжкультурної взаємодії. Вони також забезпечують можливість реалізації індивідуального підходу та підтримують елемент інтерактивності в освітньому процесі.

Встановлено, що поєднання соціальних мереж із креативними видами письмової діяльності позитивно впливає на психологічну атмосферу

навчання: знижує тривожність, сприяє подоланню мовленнєвих бар'єрів, підвищує впевненість учнів у власних силах та формує мотивацію до самовираження. Такі завдання активізують емоційну залученість, розвивають довіру в учнівському колективі й сприяють формуванню комфортного навчального середовища.

Другий розділ кваліфікаційної роботи мав практичну спрямованість і містив як аналіз успішних прикладів використання соціальних мереж у навчанні англійської мови, так і авторську розробку комплексу вправ, адаптованих для учнів 8 класу. У дослідженні було проаналізовано ефективні приклади використання таких соціальних платформ, як Facebook, Instagram, TikTok, YouTube, Twitter, а також освітніх інструментів, зокрема LearningApps, Liveworksheets, British Council та ін. Отримані результати свідчать, що інтеграція соціальних мереж у навчальний процес сприяє впровадженню персоналізованого підходу до навчання, забезпечує його гнучкість, інтерактивність та орієнтацію на автентичні комунікативні ситуації. Водночас наголошено на необхідності педагогічного супроводу, відповідної методичної підготовки та дотримання норм безпечної поведінки в цифровому середовищі.

Окремий змістовий блок присвячено авторській розробці комплексу вправ, адресованих учням 8 класу, які реалізуються з використанням функціоналу соціальної мережі Facebook. Запропоновані завдання охоплюють різні форми письмової діяльності – від індивідуального листування й коментування навчальних відео до участі в спільних проектах, написання постів, ведення блогів і тематичних обговорень. Введення вигаданого персонажа та створення навчальної легенди підсилює мотиваційний компонент і формує сприятливе середовище для розвитку писемних навичок.

Практична апробація запропонованого підходу передбачає не лише тестування ефективності використаних методик, а й можливість динамічного адаптування контенту до потреб учнів, відстеження результатів, зміни

мотиваційного рівня та якісних характеристик писемного мовлення. Важливим елементом є впровадження чітких правил безпечної цифрової поведінки, підтримка позитивного мікроклімату в навчальному середовищі, а також поєднання творчості з академічними вимогами до письма. Підсумком розділу стали методичні рекомендації щодо інтеграції зазначених підходів у сучасну освітню практику.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що ефективне формування англомовної писемної комунікативної компетентності у сучасних умовах можливе лише за умови комплексного поєднання традиційних дидактичних принципів із сучасними цифровими інструментами. Соціальні мережі виявилися не лише додатковим ресурсом, а повноцінною освітньою платформою, що дозволяє формувати письмові навички в реальному контексті спілкування, підвищувати мотивацію, залучати учнів до активної участі та сприяти розвитку ключових компетентностей, необхідних для успішного функціонування у суспільстві XXI століття.

SUMMARY

This research paper is devoted to investigating the potential of social media as a tool for developing English written communicative competence in secondary school students. The relevance of the study stems from the accelerated digital transformation of education and the increasing necessity to adapt traditional teaching methods to learners' digital realities. In today's information-based society, social networks are no longer peripheral tools – they represent a central component of young people's communication and learning environments. Hence, their integration into the teaching of written English is not only timely but essential.

The relevance of this study lies in the fact that, despite the active scholarly interest in the topic, several controversial and unresolved issues remain to be investigated. There is a clear need to identify and test new methodologies for teaching written English communication using modern digital tools, particularly social media platforms.

The purpose of this paper is to examine the specific features of teaching English written communication to secondary school students through social networks. The object of the research is the current process of teaching written English in general secondary education institutions. The subject of the research is interactive technologies as an essential component of the process of teaching written English in general secondary schools.

This work aims to solve the following tasks: to define the nature of English written communicative competence, including its goals, methods, and principles of development; to characterize the specific features of forming writing skills in secondary school learners; to determine the role of social networks in developing communicative competence; to outline the psychological and pedagogical aspects of using digital technologies in the educational process; to describe practical ways

of using social media to teach written English communication in secondary schools.

The purpose and objectives of the research have determined the following structure of the paper: it consists of an introduction, two main chapters (theoretical and practical), and general conclusions.

The theoretical part of the study defines English written communicative competence as a multifaceted construct comprising linguistic, sociolinguistic, discursive, strategic, and sociocultural subcomponents. The paper emphasizes that writing in a foreign language requires not only language accuracy and vocabulary range but also the ability to organize information coherently, maintain stylistic appropriateness, and consider the communicative purpose and sociocultural norms of interaction. The importance of teaching writing as both process and product is underlined: the process involves planning, drafting, editing, and revising, while the product reflects the learner's mastery of language, content, and structure. It was established that written communication requires not only knowledge of language norms but also the ability to organize a text according to logic, stylistic appropriateness, and communicative intent. Special attention was given to the methods and principles of developing writing competence, among which communicative orientation, integration of language skills, contextualization, and a learner-centered approach were identified as key.

The study concluded that the formation of writing skills in secondary school students requires consideration of their age-related and psychophysiological characteristics. A gradual transition from reproductive to productive types of writing is essential, as is systematic work on the development of related linguistic and cognitive abilities. Effective instruction is supported by integrating writing with listening, reading, and speaking, as well as by employing authentic tasks and real-life communicative scenarios.

The role of social media was considered as a powerful tool for developing communicative competence. Social platforms offer students immersion in English-speaking environments and contribute to enhancing motivation, self-expression,

critical thinking, and intercultural dialogue. They not only provide writing practice but also foster interactivity and personalization of the learning process.

The findings showed that the integration of social networks with elements of creative writing positively influences students' psychological comfort. It helps them overcome language barriers, build self-confidence, and develop a willingness for self-expression. Writing tasks related to social media increase emotional engagement, strengthen group trust, and create a supportive learning environment.

Particular attention is paid to the age-specific characteristics of secondary school students. The paper notes a decline in academic motivation during early adolescence, highlighting the need to use student-centered approaches that incorporate creativity, interactivity, and real-life relevance. Writing tasks must be adapted to learners' interests and cognitive levels, transitioning gradually from controlled, reproductive exercises to free, expressive, and communicative writing.

The research further explores the psychological and pedagogical potential of social media platforms. These tools are recognized as an effective means of immersing students in English-speaking environments. Platforms such as Facebook, Instagram, YouTube, TikTok, and Twitter provide diverse opportunities for authentic, learner-driven writing. Through commentaries, blog posts, short messages, and multimedia responses, students engage in real-world writing that extends beyond the classroom. The social, informal nature of these platforms reduces language anxiety, encourages risk-taking, and supports the development of linguistic fluency and confidence.

Based on the findings, it is concluded that social media have a profound motivational impact. They encourage learners to participate actively, express personal views, and develop a sense of ownership over their language development. Importantly, these platforms offer a psychologically safe space for experimentation with language, reducing the fear of mistakes and allowing students to express themselves more freely. Tasks such as interacting with a fictional character, contributing to a class blog, or writing responses to videos

promote emotional engagement and strengthen social bonds within the learning group.

The practical component of the study illustrates how written communication in English can be effectively taught using digital platforms. A fictional character named Tom is introduced, with whom students interact in English on Facebook. This model simulates real-life writing situations and offers students continuous, meaningful practice in writing. The task design enables learners to express ideas, exchange opinions, and build digital literacy while improving their grammatical and stylistic skills. Other digital scenarios involve creating group posts, commenting on educational videos, and participating in collaborative writing activities.

The research highlights the significance of balancing creativity with academic rigor in writing tasks. Although social media introduce informal communication styles, they can still serve educational purposes when used within a structured pedagogical framework. Writing in such contexts promotes not only communicative competence but also higher-order thinking skills such as reflection, argumentation, and evaluation.

Overall, the study confirms the high didactic potential of social networks in teaching English writing. Their use contributes to the creation of a motivational and interactive learning environment, enhances language awareness, fosters intercultural sensitivity, and supports the development of 21st-century skills. When properly integrated into the educational process, social media cease to be distractions and instead become powerful allies in modern language education. Thus, this approach not only facilitates the development of functional writing skills but also creates conditions for enhancing students' information literacy and intercultural competence – both of which are essential for EFL learners.

Key words: English written communicative competence, social media, secondary school, motivation, authentic writing, digital learning, intercultural communication, Facebook, creative expression, digital literacy, learner engagement, writing skills development.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балик Т. М. Формування писемної іншомовної компетентності в учнів середньої школи: монографія. Кривий Ріг, Вид-во КДПУ, 2016. 128 с.
2. Болтак І. С. ELearning на уроках англійської мови. *Учительський журнал online*, 2016. 7 с.
3. Бужиков Р. П. Дидактичний потенціал Інтернет-технологій в сучасній системі освіти. *Проблеми освіти: наук. збірник Інту інновац. технологій і змісту освіти МОНМС України*. К., 2011. 66. Ч. II. С. 41–42.
4. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 240 с.
5. Веніг Н. А. Формування іншомовної комунікативної компетентності у школярів: навч.-метод. посіб. Львів, Центр учбової літератури, 2011. 112 с.
6. Винарчук Т.М. Роль і значення освітніх Веб-ресурсів у забезпеченні безперервної освіти педагога. URL: http://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vu_pysku/10/statti/vinarchyk_t.htm.
7. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2011. 206 с.
8. Вірченко Т. І. Інтерактивні технології формування мовної особистості: постановка проблеми. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки: зб. наук. пр. Х.: ХНУ. [вип. 15]. 2009. С. 33–40.*
9. Гаркуша О. О. Соціальні мережі як інструмент навчання англійській мові студентів нефілологічних спеціальностей. *Інноваційна педагогіка*, 2023. Вип. 58. Т. 1. С. 197–200.
10. Глобальні проблеми людства як фактор трансформації освітніх систем. *Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф.-семінару кер. ВНЗ та вчен.-дослідників із проблем освіти. М-во освіти і науки України, Акад. пед*

наук України, Харк. обл. держ. адміністрація, Рада ректорів Харк. регіону, Нар. укр. акад.; [Редкол. В.І. Астахова (відп. ред.) та ін.]. Х. : Вид-во НУА, 2007. 264 с.

11. Глушок Л. Використання подкастів і блогів у процесі формування професійної компетентності майбутніх вчителів англійської мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2017. С. 100–103.

12. Гришкова Р. О. Психолого-педагогічні умови особистісно орієнтованого вивчення іноземної мови. Т. 18. К., 2000. С. 35–36.

13. Гуревич Р. «Інтернет і його соціальні мережі в сфері освіти: напрями використання». *«Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи» : Зб. наук. пр. III Міжнар. наук.-практ. конф.*, Львів, 2012. С. 52–56.

14. Добровольська Л. С. Психолого-педагогічні особливості навчання письма в середній школі. *Педагогічний альманах*, 2017, № 36, с. 101–104.

15. Дроздович Н. Ю. Практика використання Інтернет ресурсів в позааудиторній науково-технічній творчості студентів. *III Міжнародна наукова конференція «Іношомовна освіта у вищій технічній школі: методи, підходи, технології»*, 2013. С. 37–40.

16. Дяченко В. М. Використання інтернет-ресурсів на уроках англійської мови. Виступ на методичному об'єднанні. Київ, 2024. URL: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-internet-resursiv-na-urokah-angliysko-movi-385080.html>

17. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладення, оцінювання. / Науковий редактор укр. Видання С.Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.

18. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України: монографія / авт. кол.: Биков В.Ю., Лапінський В.В., Шишкіна М.П., Спірін О.М., Руденко В.Д., Дем'яненко В.М., Олійник В.В., Скрипка К.І., Савченко З.В., Горбаченко

В.І., Пилипчук А.Ю. Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, Київ, 2010. 323 с.

19. Канарська М.А. Комунікативна компетентність: сутність, структура та шляхи формування. *Молодий вчений*, 2021. №3 (91). С. 159–162.

20. Каплич Л. В. Методика навчання письма у старшій школі: навч. посіб. Дніпро, Ліра, 2015. 152 с.

21. Карпенко М. М. Світовий досвід розвитку дистанційних форм освіти у вітчизняному контексті. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1693>.

22. Ковальчук І. Соціальні мережі як сучасний інструмент навчання іноземної мови. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2021. (2). С. 45–49.

23. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І.Ю. Гусленко]. Харків : Вид-во НУА, 2018. 64 с.

24. Левітас Г.Г. Теорія комунікації: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2018. 256 с.

25. Литвинська Т. Ю., Заїка Т. В. Соціальні мережі як середовище англomовної компетенції студентів-правників. *Ірпінський юридичний часопис*, 2023. Вип. 1 (10). С. 17–25.

26. Малахова Н.І. Комунікативні бар'єри в міжособистісному спілкуванні. *Психологія і суспільство*, 2020. №1. С. 52–57.

27. Мінтій І.С. Використання Документів Google як умова оптимізації спільної роботи. *Теорія та методика електронного навчання*, 2010. Том I. С. 150–154.

28. Овечкіна Ю. Р. Навчання іншомовного письма учнів основної школи: теорія та практика. Харків, Основа, 2019. 240 с.

29. Сафонова В. В. Комунікативна компетенція як основа сучасної іншомовної освіти. Харків, Ранок, 2010. 176 с.

30. Спиридонова М.С. Соціальні мережі як сучасний інструмент вивчення іноземної мови / наук. кер. О.Л. Балацька. *Тези 77-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету* (Полтава, 16 травня – 22 травня 2025 р.). Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2025. Т. 1. С. 430.

31. Стеценко В. П. Вікові особливості навчання письма в загальноосвітній школі. *Педагогіка і психологія*, 2014, № 3. С. 41–44.

32. Стеценко В. П. Проблема писемного мовленнєвого розвитку учнів у методичній спадщині Т. Ф. Бугайко. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 10: Проблеми граматики та лексикології української мови. 2012. Вип. 9. С. 241–244.

33. Тарнопольський О. Б. Писемне мовлення в курсі англійської мови: методичний аспект. Дніпро, Вид-во ДНУ, 2017. 256 с.

34. Устименко О. М. Інтегративний підхід у навчанні англійської мови. Полтава, ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. 184 с.

35. Хільченко Т. В. Формування іншомовної писемної компетентності учнів середньої школи: теорія і практика. Полтава, ПНПУ, 2018. 96 с.

36. 25 Years of Foreign Languages Teaching at Kharkov University of Humanities "People's Ukrainian Academy" Specialized Economics and Law School: integrating traditions and innovations : научное издание / *People's Ukrainian Acad.* ; ex. ed. Yelena Tarasova, chief ed. Natalia Molodcha. Kharkiv : PUA, 2017. 74 p.

37. Balcikanli C. Prospective English language teachers' experiences in Facebook: Adoption, use and educational use in Turkish context. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology (IJEDICT)*, 2015. Vol. 11. Issue 3. P. 82–99.

38. Boettcher I. Kreatives Schreiben. Grundlagen und Methoden; Beispiele für Fächer und Projekte; Schreibecke und Dokumentation. Berlin : Auflage, 2008. 190 S.

39. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. *Multilingual Matters*, 1997. 325 p.
40. DeHart J. Using Variety to Support Writing in Middle School. 2004. URL: <https://www.edutopia.org/article/inspiring-middle-school-students-write/>.
41. E-LAND. Як використовувати соціальні мережі для покращення англійської мови. URL: <https://eland.com.ua/>
42. Fernández-Cruz F.-J., Fernández-Díaz M.-J., “Generation Z’s teachers and their digital skills”. *Comunicar*, 2016. no. 24(46). P. 97–105.
43. Huang, Chung-Kai & Lin, Chun-Yu & Villarreal, Daniel. Contextual language learning: Educational potential and use of social networking technology in higher education. *KHT*, 2014. P. 158–164.
44. Hunke H.-W., Steinig W. Deutsch als Fremdsprache. Eine Einführung. Berlin : Auflage, 2005. 330 S.
45. Hymes D. On Communicative Competence. *Sociolinguistics*. Penguin Books, 1972. P. 269–293.
46. Kudelska O., & Melnytska O. The effectiveness of social media in teaching English. *Scientific Notes of Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University. Series: Pedagogics and Psychology*, 2023. (23). С. 264–271.
47. Manjusha S.G. Developing Listening and Reading Skills through Social Media using Apps. URL: <https://zenodo.org/records/1318900>
48. Moyo Moses, Abdullah Hanifa Enhancing and enriching students' reading experience by using social media technologies. *Mousaion : South African Journal of Information Studies*, 2013. no. 31. P. 135–153.
49. Muftah, M. “Impact of social media on learning English language during the COVID-19 pandemic. 2022. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/PRR-10-20210060/full/pdf?title=impact-of-social-media-on-learning-english-language-during-the-covid-19-pandemic>.
50. Nunan D., Principles for designing language teaching materials. URL: <https://www.researchgate.net/publication/234772419>.

51. Schulz G. Vom Lesen zum Schreiben: Schreibanlaesse suchen, finden, selbst erproben. Dies. Ossowski (Hg, Lernen als genussvolles Aneignen der Kuenste). *Hohengehren*, 1997. S. 91–101.

52. Sotska H. I., Pazyura N. V., & Trynus O. V. The use of social networks in the process of learning English as a second language. *Information Technologies and Learning Tools*, 2018. 63(1). C. 242–252.

53. Tess P.A. “The role of social media in higher education classes (real and virtual) – A literature review”. *Computers in Human Behavior*. 2013. no. 29. P. 60–68.

54. Wang L. The advantages of using technology in second language education: Technology integration in foreign language teaching demonstrates the shift from a behavioral to a constructivist learning approach. *THE Journal*, 2005. 32(10). P. 39–42.

55. What Works Clearinghouse. Teaching Secondary Students to Write Effectively. 2019. URL: <https://ies.ed.gov/ncee/wwc/practiceguide/22>.